

ГАЗЕТА ВЫХОДІЦЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ — ЦАНА 50 Н. ФЭН.

LE JOURNAL BIELORUSSIEN
„LA PATRIE”DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND”ВОРГАН БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНА-
ВЫЗВОЛЬНАЙ ДУМКІ

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „BAČKAUSCINA“ („VATERLAND“)

Herausgeber: Wladimir BORTNIK

Postadresse: Die Weissruthenische Zeitung „Bačkauskina“ („Das Vaterland“),
(13 b) München 19, Schliessfach 69.

Druck: „LOGOS“, Buchdruckerei u. Verl. G.m.b.H., München 19, Bothmerstr. 14
Ца на: Нямеччына: на год — 14; м.; 6 м-цаў — 7,50 м.; 3 м-цы — 4,25 м.;
ЗША і Канада: на год — 8; д.; 6 м-цаў — 4,50 д.; 3 м-цы — 2,50 д.; 1 ну-
мар — 0,20 м. Ангельшчына і Аўстралія: 30 шыл.; 21 шыл.; 12 шыл.; 1 шыл.;
Бэльгія: 210 фр.; 120 фр.; 75 фр.; 5 фр. Францыя: 800 фр.; 450 фр.; 250 фр.;
20 фр. Аргентына: 80 пэз.; 45 пэз.; 25 пэз.; 2 пэз. Перасылка лётніцкай пош-
тай каштую падвойна, Падвойныя нумары газеты разам з «Каласам» каштую падвойна. Падвойчо-
ные нумары газеты разам з «Каласам» каштую падвойна.

Банковое кonto: Zeitung „Bačkauskina“,
Konto Nr. 357-125, Bay. Hypotheken- u. Wechselbank, München.

№ 20-21 (456-457)

Нядзеля 24 траўня 1959 г.

ГОД ВЫДАННЯ 13

У гадавіну съмерці Багдановіча

Аб тэматыцы „Баčkauskina“

25 траўня 1917 году памёр адзін з найвыдатнейшых беларускіх паэтаў нашаніўскай пары Максім Багдановіч, маючы за сабой усяго дваццаць пяць гадоў жыцця. Ня глядзіш на гэткі кароткі свой век, а яшчэ карацейшы перыяд сваёй творчасці, які абыймаў усяго толькі дзесяць год, роля ў значэнніе Багдановіча ў беларускай літаратуре вялізная і вынятковая.

Адзначаючы 40-ую і 41-ую гадавіну съмерці паэты ў пазалеташнім і леташнім годзе ў «Баčkauskina», аўтар гэтых радкоў у сваіх артыкулах пісаў: «Мы прывыклі на чале нашае на толькі напаніўскай, але ў наагул навачаснае беларускай літаратуре стаўці толькі двух вілікіх і видучых яс прадстаўнікоў — Купала й Коласа, прыносячы гэтам не малую шкоду нашай літаратуре й робічы незавіненую крыду Багдановічу. Не аб вядучай двойцы, але аб тройцы, якая ўзаемна сябе дапаіняе і ўроўнай меры рэпрэзэнтуе нашую навачасную літаратуру, гаварыць належкіца: аў Купале, Коласе й Багдановічу».

Калі гэтыя слова паўтараюцца і сёлета, у 42-ую гадавіну съмерці паэты, дык робім гэта на прыпадкова, але з цвёрдым намерам падырквашаць неабходнасць поўнае рэзвізіі паглядаў на ролю ў значэнніе Багдановіча ў нашай літаратуре й ягонае ў ёй месца. Бо яшчэ ў сяня, пасля паяўленням множства наўкувак-крытычных працаў, — праўда ад начатку трыццатых гадоў забароненых бальшавікамі —, у якіх гэтая роля ў значэнніе Багдановіча дастаткова паказана, у ўяўленні шырэйшай грамадзкасці ў прыраўнанні з Купалам і Коласам Багдановічу адводзіцца задніе месца.

Што Багдановіч быў недаацэніваны яшчэ пры сваім жыцці, у гэтым нічога дзіўнага. Ён быў вырас панад узроўню сучаснага яму пакалення, а ягонае разуменне літаратурнага мастацтва і спрэчка вымаганыні ад яго выхадзілі далёка паза нормы, якіх тады ў нас агульна стаўляліся перед паэтомі і пісьменнікамі. Гэтым таксама можна выглумачыць на менш цікавы й прамаўляючыя якраз у карысць Багдановіча факт, што ўпішыў ягона на іншых паэтаў пры жыцці быў значна меншы, чымся пасляя ягонаі съмерці, тады калі ў Купале й Коласе было зусім наадварот. Ни будзем гаварыць аб гэтым пасмартым упльве Багдановіча на творчасць паасобных нашых паэтаў. Даволі ўспомніць, што калі паўстале ў 1926 годзе літаратурнае згуртаваннё «Узвышша» галоўнымі сваімі заданынамі пастаўіла ўзняцьце беларускай літаратуре на высокую мастацкую ўзроўню і зраўнанне ў ў гэтых дачиненнях з літаратурамі ўсходніх эўрапейскіх Захаду, дык у вілікай меры сталася гэта пад упльвам Багдановіча творчасці.

Купала й Колас вызначаюцца бяспречна вілікім прыроджаным талентам і дарам паэтычнага слова. Тому, хоць на маючы на толькі літаратурнае асьветы, але ў вельмі абмежаваную асьвету агульную, змаглі яны заніць вядуче месца ў беларускай літаратуре, а дзяякі ўдзейнай глыбіні грамадзкай накіраванасці сваёй творчасці выдатна ўзманилі беларускі адрэжонскі рух ды зрабілі вілікі ўпльў на фармаваныне ягонаі ідэялігі. Багдановіч, апрача гэтых якасціц, здабыў яшчэ ў высокую літаратурную асьвету, шырокасць веданьне эўрапейскай і часткава светавай літаратуре, а падчасі практывісткі, але ў першую чаргу на падставе ейнага беларускага «складу», г. зи. стылёвых нацыянальных асаблівасцяў, разумеючы іх у найшырэйшым значэнні гэтага слова.

На глядзячы аднак на моцныя ўпльвы літаратурнага Захаду, Багдановіч быў глыбокім беларускім нацыянальным паэтом. Гэтую русы Багдановічавай творчасці вельмі пуката адзначаў праф. I. Замоцін на ўступіні артыкуле да акадэмічнага выдання твораў паэты 1927-28 г. Ен пісаў: «Паміж іншым, увагу яго чытача міжвольна спыняе адна характеристарная акалічнасць: пераглядаючы том яго вершоў, толькі зредку можна сустроіць вершаваны радок ці невялічкую вершавану п'еску, навену аbstавінамі паэзіі і пісьменніка скончыўся яшчэ за іхна-га жыцця. Затое ўпльў Багдановіча на

баčkauskina і звязаных з ёю пытанняў. Чаму так? Чаму паэта, які пражыў сваё маленства і юнацтва ў Ніжнім Ноўгарадзе і Яраслаўі, не адбіў у сваіх вершах уражаньне Паволжа, быту расейскіх губерніскіх гарадоў, прыуральскага стэпу, дзе ён некалькі разоў летаваў, Крыму, дзе ён жыў і ляччубя, і г. д.? Гэтага анік нельга вытлумачыць недахватам яго ўражлівасці ці недахватам яго матарызму з галіны прыроды і быту, якія ён назіраў вонкіх свае баčkauskini. Гэта можна вытлумачыць толькі тым, што

Апошнім часам рэдакцыя «Баčkauskina» начала атрымліваць ад часу да ўзынікання ягоных арганізацыйных часу лісты, аўтары якіх нара��аюць, што формаў, гуртавання й кансалідацыя газета дае вялікую перавагу артыкулам і наагул матарызмам на савецкіх тэмам, дзе ён больш актуальных і, на іхную думку, больш тэмам з беларускага эміграцыйнага жыцця. Хоць такія лісты ён ляччубя, і г. д.? Гэтага анік нельга вытлумачыць ці недахватам яго матарызму з галіны прыроды і быту, якія ён назіраў вонкіх свае баčkauskini. Гэта можна вытлумачыць толькі тым, што

з гэтага часу да ўзынікання ягоных часу нутраных — грамадзкіх, нацыянальных, палітычных, культурных дынат зусім засыпіць іх на бачынах прэсы, спачатку рататарнай, пазней друкаванай, у тым ліку й на бачынах «Баčkauskina» патрабаваць як найшырэйшага асьветлення — з аднаго боку, ды ўстанаўлення найбольшам адвінедных кірункуў нашае дзейнасці — з другога. Дык яя было ані часу, ані месца ў нашых сцыпільных воргах, ані на вілікай патребы засыпіць іх на бачынах «Баčkauskina» падсавецкую проблему за даўнюю і ўжо ілічавую для нашае эміграцыйнага жыцця. Адзін-жа з аўтараў такіх лісту навет зь нехаванай засыпіць іх праства піша гэтак: «Чаму гэта 4/5 (?) абыма заўсёды прысьвячаеца падзеям у БССР і розным спрэвам, звязаным з бальшавізмам?.. паводле іх (г. зи. рэдактароў «Баčkauskina») яна («Баčkauskina») яе ёнсці той трыбунал, які ужывае наша эміграцыя, адкуль не адно вышытваюць на сэвяльце дзеяне бальшавізкіх падзеяў у паняволенай баčkauskini, але я даюць новастворанае, жыве-эміграцыйнае. Во газета-ж прысьвячаная для эміграцыі. Навошта-ж тады адно бубнец пра БССР, калгасы. Даўліб, для каго-ж вы гэта пішаце. Ці можна наша эміграцыя на ведае гэтага або можна вы газету дамоў пасылаеце? Вы перш друкавалі Кулакоўскага, ціпера-жа Макаёнка. Нашы людзі на эміграцыі да гэтага часу ўже ведалі, што беларускі падсавецкі пісменнікі маюць адхіленыні ад партыйнай лініі. Вось-жа ціпера і накінцца на гэтыя, выдрукаваныя Вамі творы. Гэтаж не абы што — Амэрыку вунь адкрылы!»

Відзець ужо з гэтага, што пытаньне тэматыкі і проблематыкі нашае газеты патрабуе шырэйшага разъяснення.

Вось-жа калі ходзіць пра тэматыку «Баčkauskina» і праblemsы, закрананыя ў ўйных артыкулах, дык трэба адзначыць два зусім розныя перыяды ўзінікання. У першыя гады йсцяўлення нашае газеты выразна пераважалі ў ёй праblemsы, звязаныя з жыццём і дзейнасцю нашае эміграціі. Затое тэмы зь беларускага падсавецкага жыцця або зусім аздунічалі, або калі зрадзілі паяўляліся, дык пераважна з даваеннем яшчэ перыяду. Дзеля гэтага былі дзіве важныя пытанні, якія раней ведалі, што гэта пытаньне ў савецкім хвалішвым асьветленыні.

Мы тады не мелі ніякага доступу навет да савецкай прэсы і наагул да савецкіх на бачынах нашае эміграцыйнае прэсы. Прычына была тая, што тады падвойна зялезнам заслонам, або зялезнай й стаўлава, як некаторыя ў нас выражжаюцца, была натолькі шыгальнай, што да нас не пранікалі абласютна ніякія весткі з адроджанай гэтам заслонамі «Баčkauskina». Не даходзілі навет весткі ў савецкім хвалішвым асьветленыні.

Мы тады не мелі ніякага доступу навет да савецкай прэсы і наагул да савецкай літаратуры, а таму зусім ня ведалі, або ведалі няпоўна ўельмі недакладна аб тых падзеях і працэсах, якія ў той час у Беларусі адбываліся. А адбываліся тым вельмі шмат чаго кіавава, важнага й вартага найболш шырокага асьветлененя на бачынах нашае прэсы.

Пазней палажэнне грунтоўна зъмянілася ў нашым эміграцыйным жыцці. Некаторыя дзейнасці — з аднаго боку, ды ўстанаўленіе найбільшіх намінанікі — з другога. Дык яя было ані часу, ані месца ў нашых сцыпільных воргах, ані на вілікай патребе засыпіць іх на бачынах «Баčkauskina». Не даходзілі навет весткі з адроджанай гэтам заслонамі «Баčkauskina». Не даходзілі навет весткі ў савецкім хвалішвым асьветленыні.

Мы тады не мелі ніякага доступу навет да савецкай прэсы і наагул да савецкіх на бачынах нашае эміграцыйнае прэсы. Прычына была тая, што тады падвойна зялезнам заслонам, або зялезнай й стаўлава, як некаторыя ў нас выражжаюцца, была натолькі шыгальнай, што да нас не пранікалі абласютна ніякія весткі з адроджанай гэтам заслонамі «Баčkauskina». Не даходзілі навет весткі ў савецкім хвалішвым асьветленыні.

Мы тады не мелі ніякага доступу навет да савецкай прэсы і наагул да савецкай літаратуры, а таму зусім ня ведалі, або ведалі няпоўна ўельмі недакладна аб тых падзеях і працэсах, якія ў той час у Беларусі адбываліся. А адбываліся тым вельмі шмат чаго кіавава, важнага й вартага найболш шырокага асьветлененя на бачынах нашае прэсы.

У многіх краінах вольнай мінуўшчыны, а таксама й праblemsы з беларускага падсавецкага жыцця. Але была ён іншая прычына, дзеля якой праblemsы з беларускага падсавецкага жыцця асьветленыні. Мы тады не мелі ніякага доступу навет да савецкай прэсы і наагул да савецкай літаратуры, а таму зусім ня ведалі, або ведалі няпоўна ўельмі недакладна аб тых падзеях і працэсах, якія ў той час у Беларусі адбываліся. А адбываліся тым вельмі шмат чаго кіавава, важнага й вартага найболш шырокага асьветлененя на бачынах нашае прэсы.

У многіх краінах вольнай мінуўшчыны, а таксама й праblemsы з беларускага падсавецкага жыцця асьветленыні.

Глыбока разумеючы істоту мастацтва творчасці й маючы высоку разывіты эстэтычны зmysl, Багдановіч ў сінісе мастацтва і тэхнічнага апрацаўніцтва вымагаў высокую выразніць і звязанынне з функцыянальнай. Ягоны пагляд на літаратурнае мастацтва быў рацыяналістичны. Ён уважаў, што для добра газету адна аўтаравага таленту недастаткова, апрача таленту й прыроджаных здольнасцяў, патрэбная ѹдзельніцтва мастацтва і слугаваньнем ёй мысліўці сябе няволім, аддаваць іх на падставе жыцця. Гэты апрач іншымі, якія пасылаюць на газету пісменнікі, але зусім аздунічалі, або калі зрадзілі паяўляліся, дык пераважна з даваеннем яшчэ перыяду. Дзеля гэтага былі дзіве важныя пытанні, якія раней ведалі, што гэта пытаньне ў саваі твораў, тэматычна асаблівасці падставе жыцця. Але зусім засыпіць іх на бачынах нашае эміграцыйнае прэсы.

Ст. Станкевіч

(Заканчэнне на 2-ой бач.)

Літаратурны Дацатак

Міхась Кавыль

Чорны лёд

(Вянок санетаў)

МАГІСТРАЛЯ

I

Грымотнай лявай рыне чорны лёд...
О, час жаданы у духмяным чадзе!
Маніць пра вернасьць, дакараць у зрадзе,
Пусьціца-б у вясёлы карагод.

Ды тускне золак рамантых цнот.
Мы толькі кроплі ў бурным вадаспадзе.
Лавіць віхуры маладой пляядзе,
Спачышь бы ўрэшце ў моўканасыці цянёт.

Пярэстай восені пажоўклы сум,
Клясычныя мяцеліц белых скокі —
Паэтаў съвет, прывабны а шырокі.

Упаду боль а горыч мне знаёмы,
Аскепак сонца у грудзёх нясу,
Шапчу санэт, ад магістралі сёмы.

II

Грымотнай лявай рыне чорны лёд,
Трапшчань мастоў натужаныя жылы,
Прабуюць сілу роздыхі Ярылы.
Штурмуй, крышы, бурлі, вадаварот!

Ружовых вуснаў съпелых мляўкі мёд,
Спаканыя момант трапяткі і мілы.
А сълёзы ростані? Каханыя крылы
Імкнуць у новых чараў пераплёт.

Вясна. Пара цьвіцення і кунегі.
Гартасьць, радасыці струмень
Твае гады, лірочных песьняў кнігі.

Бунтуе рунь на съветлым даляглядзе,
Жарэбчык рэжча, йрвецца на пругмень.
О, час жаданы у духмяным чадзе!

III

О, час жаданы у духмяным чадзе,
Чарэмхі водыр, бэзу буйны хмел'!
Кальша ноч пляёсткавую бель,
І ты адна, прысынёная, у садзе.

Пяноць зарніцы у тваім паглядзе,
Дурманіць вуснаў сакаўную съпель;
Садзіца сэрга соладка на мель...
Дзе мы, пад дзічкаю, хіба прысядзем?

Ляцеце ў даль зь вятрамі, успаміны!
Мяне мінаюць, што той корч, дзяўчыны.
Сабака толькі звягнє наўздангон...

Паблякла ўсё. Блакітны сон адзадзе.
Каму сягоныня выпаў шчасны кон
Маніць пра вернасьць, дакараць у зрадзе?

IV
Маніць пра вернасьць, дакараць у зрадзе
У пляшчоце чыстай — першы запавет.
Юнацтва вабіць, грее іншы съвет:
Ім сънніца мэтадоры у Гранадзе.

Агні няведамых краёў, плянэт,
Князёўныя госкія ў кунежнай звадзе,
Ці коньнік войны ў маршы на парадзе.
Актарка сладуная, плян, паст...

Салодкі баль, ды горкае пахмельле.
Жыцьця шарэш, бы кіпцюрамі кот,
Парэжа боразны на кволым целе.

V
Вярба-ж каткамі сребранымі звоніць,
І падмывае кроў маю гармонік.
Пусьціца-б у вясёлы карагод?

Пусьціца-б у вясёлы карагод,
Скакаць, лявиць зь любай да зынямогі;
Правёўшы з маршам клопаты, трывогі,
Стаяць да першых пеўніяў ля варот.

Aбо пайсці жытамі у вабход
Туды дзе съпяць бярозы ля дарогі,
Памыць крінічнаю вадою ногі,
Блukaць, пакуль расплюшчыць вочы ўсход.

VI
Было звычайна, праста і прыгожа:
І выган той з жардзянай агароджай,
Вятрак на ўзорку, з частаколу плот...

Адна пчала да скону смокча слодыч,
Гніоць пад сонцам мёртвяя калоды,
Ды тускне золак рамантых цнот.

D
Ды тускне золак рамантых цнот,
Праніка джалала павуціну клетак.
Чысьцюцікі сок, што цёк у жылах кветак,
Прагоніць смагу ўскрэленых істот.

Пульсует рошчын набрыніяльных сот...
Цябе агорнуць думы й лямант дзетак.
Так восень хмурая з кашулі лета
Сцюндзёным дыхам змые гліпкі пот.

Кавальчук: Прашу вас, адкладзіце да вечара.
Гудзееў: Не магу. У мяне аблежаваны час.

Паўза.

Сеніка-Зайка: Старшыня, не дастаў бэнзыны. М-можа, та-

варыш Гудзееў дасыць машину...

Гудзееў: Якую машину? Куды машину?

Аксіньня: Хворага хлапчуга ў больніцу завесыці.

Сеніка-Зайка: В-вашу машину.

Гудзееў: Хворага? Заразнага? Не магу. Я не за сябе ба-

юся... Мне зь людзьмі работаць. Не магу...

Кавальчук: Дзякую за шчырасыць. (Падыходзіць да тэле-

фону, звоніць). Алё! Прашу вас, дайце раённую больніцу.

Алё! Гаворыць старшыня калгасу «Вольная праца». Ве-

льмі вас прашу: прышлеце машину хуткай дапамогі. У

нас захварэй хлопчык... Падазрэнне на дыфтерыт...

Што? Была-магчымасыць, не званілі-б вам... На бяду,

якраз ні грама бэнзыны. Так... Добра! Вельмі прашу.

Чакаем. Дзякую.

Аксіньня: Прыйедуць?

Кавальчук: Абяцалі. (Калгасынікам.) Съледзтва адмініястраціа.

Ідзеце, таварышы, працаўца. Каждая хвіліна дорага.

Калгасынікамі выходзяць.

Гудзееў: Вы што?

Прыйдзе Юля.

Юля: Ётка Аксіньня!.. Там Колька... памірае... пасінеў...

задыхаецца... Памажэце! Ётка Аксіньня!.. (Плача.)

Аксіньня: Ты што... Ты што сказала?

Кавальчук: А дзе-ж наш доктар?

Юля: Яна там, з Колькам...

Кавальчук: Слухайце, вы! Каб праз пяць хвілін вашай нагі ня

было ў калгасе!

Гудзееў: Што-о? Ну, я гэтага не пацярплю! Эта стане вядома
урайкоме... і ў абкоме... і ў ЦК! Эта нябывае! Эта
чорт ведае што! Я афіцыйная асоба! Вы адкажаце перад

бюро райкома!

Аксіньня й Юля выбеглі з канторы.

З А С Л О Н А

Дармо. Маўчи! Забудзэся ў тварэньні!
Успыхне зынічка шчасыця ў сутарэньні.
У горы цяжкім радасыці пачын.

VII
Пчаліне — мёд, а чалавеку — чын,
Кудзейніку — штукарствы на эстрадзе.
Мы — кропелькі у бурным вадаспадзе.

Мы — кропелькі у бурным вадаспадзе.
Гляжу на Ніягару. Дзіўныя створ.
Шуміц вада, а мне здаецца бор
За Шышчычамі... Дзе, я-ж у Канадзе.

Стыхія велич з мроямі ў супладзе.
Граніт і хвалі, наступ і супор!
Каб як падслухаць таямніцы зор —
Пачатак вершу новаму, балядзе.

Трасеца, стогне пад нагамі глеба,
І неяк страшна паглядзець на неба:
Вісіць на месяцы сабачы хвост...

Стае Арэс на ўесь суворы рост...

Бывай, спакой! У вышнім ёсьць загадзе:

Лавіць віхуры маладой пляядзе.

VIII

Лавіць віхуры маладой пляядзе,
Змываць крывёю заскарузлы струп;
Адны за ланцугі ніяволі, ізруб,
Другія — за шляхотнае супладзідзе.

Змагуцца ськіты, прагнія ў нападзе,
Зямлі шчаслыўцы перавяжуць пун;
Лясун падорыць дыназаўрау зуб
Дрыядам, ацалелым, на уснадзідзе.

Прайшлі так шмат, праехалі ці мала,
Агнём нас навальніца віншавала
Ды сцёбай па паджылках кулямёт.

Пад кустам кій паставіўши дарожны,
Штурнуўши келіх, вышты, парожны,
Спачышь-бы ўрэшце ў моўканасыці цянёт.

IX

Спачышь-бы ўрэште ў моўканасыці цянёт.
Калі падрэжа зыбавіца душу.
О, так. Улевы бліскавічны душам
Прыемна змыць даўгіх дарог налёт.

Tады так лёгка дыхаць. Пругкі дрот
Напітых ізрвай млее, цяжка ўрэштыць.
Прароцты думных пра сусвету крушу
Іклы завацоць у сухі чарот.

Паслухай толькі, што гамоняць людзі:
Канец надходзіць, мор, зыгбенне, глум;
Прагольфі ўгты, гэні не марудзіц...

Ды меч сатыры сьвідзяле ў запасе.
Чакаю дня. Пратну ў вірлатым страсе
Пярэстай восені пажоўклы сум.

X

Пярэстай восені пажоўклы сум
Пакратай струны йскрыпак адпяяных.
Далёкая у строях саматканых,
Занесла съмерць халодную касу.

Вяты зямлі і неба сплаў трасуць.
О, гэты шорах чорнае сутаны!
Пляе лісьцё паліваю мядзянія
І роніць сълёзы, срыбную расу.

А мы? Глядзім зайглёнімі вачыма
У нямую высь прац завалоку хмар,
Чакаем, спадзяёмся. Ці-ж магчыма?

Гучней, мацней яе глухія крокі...
Любіт ты, кажуць, стомлены змагар,
Клясычныя мяцеліц белых скокі?

XI

Клясычныя мяцеліц белых скокі,
Рытмічныя, разымераныя «па».
Тут «Крыжачок» квяцісты, там «Гапак»...
Дрыжаць дубы, пабраўшыся у бокі.

Мароз прыймаў ад поўначы далёкай,
Вазёры, рэкі шклом ён закліпаў;
Пытліе зь неба зманная крупа,
Глытаюць сылінку бедныя сарокі.

Храпе мядзьеведзь на печы у мярлозе,

Мяце лісіца залатым хвастом

Лірычны эпілёт пазмы ў прозе.

Шугае лес, чапурыца высокі,
Ды зачыню зімы завейны том,
Паэтаў съвет, прывабны а шырокі.

XII

Паэтаў съвет, прывабны, а шырокі.
Яму найлепшы вэлюм — супакой.

У час тварэнья мастака рукой

Багі кіруюць, думныя прарокі.

Пакута, роспач — харства вытокі,
Бруіца песьня вольна ракой;
Настроіць леру мужнью, якой
Праславіць наканованыя рокі.

Шчаслывы той, хто на жалейцы ў полі,

Ціплом прыгрыты роднае зямлі,

</

Трывожаць сон крывавыя пагромы,
Амурскіх вочы рыжыя тыгрыц.
Паіў Сібір мяне іржой крываць,
Каб высмаг водыр бацькаўскага дому.

А тут свае цалюць у пачонкі,
Лыгаюць волю ў жорскія пастронкі.
Ці-ж я з радні дрыготнаму трусы?

Ля ног тваіх млюся, ўсемагутны:
Дай моцы пратрываць! Зямлі пакутнай
Аськепак сонца у грудзёх нясу.

XIV

Аськепак сонца у грудзёх нясу.
Каторы год съяты агонь струменіц.
У ім мае спадзеи і імкнені
Пышчотна съпеляць сротую красу.

Віхор съцінае часта паласу,
Расце асот, чарнобыль на каменьні;
Тады адскочыши толькі ў нездадуменьні,
Бы трапачом ушчунены ласун.

Ці першы раз мяне нядолі тузаць
І нагароджаць срыбрам буйных сълёз
Цябе, натхнільніца паэты, Муз?

На дзяснах тоны горкае аскомы,
Ляціць Пэгас крылаты насукоц,
Шапчу санэт, ад магістралі сёмы.

XV

Шапчу санэт ад магістралі сёмы
І стаўлю кропку, чорны амулет;
Штука ў картах таямніц, прыкмет:
Віновы туз, чырвовы каля дому...

Наўсцяціж шляхоў вядзьмарныя заломы,
Сылінівіць вусень васільковы цвёт;
Збаўляе ўвішна градусы імпэт,
Нагу паэту падстаўляе стома.

Але ўськіпае кроў бруёй напеву,
Брынне слова мужнім згукам гневу:
Гукае Край Забраны у паход.

Стаю у шыхце вояў на праверцы.
Служу красе. Хай міма майго сэрга
Грымотнай лявай рыне чорны лёд!

24 лютага 1958 г. Саўт-Рывэр, ЗША.

Міхась Кавыль

Пасыцілаецца вяла, няпэўна
Перамога зямных перамог.
Засынае нямая царзўна
Сярод сплещеных ценяў дарог.

24. VIII. 1958 г.

*
* *

Час бнякыць, а гора скача,
Песьні прыкрыя пляе,
За няўдачаю няўдача
Рэжа выслікі твае.

Бурай скрышана нямала
На прасторах родных ніў.
Адным крылы паламала,
Другіх верас прытуліў.

Многа вынесена намі,
Многа церпім яшчэ мук.
Што пасеяна дзядамі —
Ураджай зьбярэ унук.

Хай калосіца ідэя!
Вып'ем келіхі да дна,
Хай душа павесялее
Хмельнай радасцяй віна.

Дык узьнімем дружна чаркі —
Сьвет праменінёй залаты,
Каб у нас ня было сваркі,
Каб жылі мы як браты.

25. II. 1958 г. (У 45-ю гадавіну нараджэння).

Ул. КЛІШЭВІЧ

Ул. Клішэвіч

ВЕРШЫ

СЪЦЯГАЧ

Прыгадваю — дух замірае.
Балюча — маўчи, не маўчи.
Была у нас вёска старая,
А звалі яе Сыцегачы.

Закляціцем павівала нейкім,
І съвет адмысловы такі,
Жылі там удовы, калекі,
А болей за ўсё — прымакі.

Валіліся зь неба няшчасці,
Спакою людзям ня было.
У тых, што няма чаго красыці,
Гарэла штотыдня сяло.

А бедным ніхто не паможа,
Бядка за бядою ідзе,
І градам як выпуліць збожжа,
Што руки да неба ўзвядзаш.

Сябе прыгадаў я самога,
Бяры ходы ад болю заплач.
Плыве съцегачовых дарога,
А я самы большы Сыцегач.

25. XII. 1958 г.

*
* *

Ноч усходам зарніцы клоніць,
Першы промені туман прадрау.

Пратапталі касіцай коні
Серабрыстасць вясновых траў.

Покуль раніцай хлеб замесяць
І накрыюць кожухам дзяжу,
Я жыву маладосьція песьні,
Успамінаў карункі вяжу.

Певень звонкую песьню заводзіць.
Як на зло да вакна падыйшо.
Сыніца сны залатыя Валодзі,
Высыцілаецца травамі шоўк.

10. IV. 1958 г.

*

Цішыня над зямлёю павісла,
Ні душы не спаткаеш нідзе.
Месяц круглаю мордаю кісла
Разламаўся на двое ў вадзе.

Пазірае ён бокам на землю,
Зухавата да хмары прылёт.
Квала пальмы санлівая дрэмлюць
Панад сплещенай цемрай дарог.

Мільганула зза хмары касіцай,
Успамін на вяршыню узньес.
Не магу на чужынне напіцца
Глыбінёй прыгажосяць нябёс.

Здэцца мне памахаў ён варожа:
— Шчасціца людзям зямлі не вязу.
Тыя толькі на пальцах варожаць,
Хто губляў за съязною съязу.

Юля (паўжартайліва): Сыпляшаюся, аж падаю. Толькі-ж ён не бярэ.

Маланка: А-а... Можа, таму ты нешта прадчувала? Можа, ад таго і на сэрыцы нявесела? А?

Юля: Можа...

Маланка: А-а... Ну дык гэта глупства. (Глянула ў вакно.) Тваё прадчуванье... (Нешта здзівіла на вуліцы.) Бунь яно, тваё прадчуванье, гляні, ідзе... (Юля і Маланка глядзяць у вакно.) Сюды павярнуў. К табе. Можа, мне пай-сці? Можа, я вам буду перашкаджаць? А?

Юля: Не-не-не, Маланка! Застанься.

Маланка: А ты душой на крываш? (Таропка.) Глядзі! Чуеш? А то пайду? А? Чуеш? Юля!

Юля: Не, Маланка, я прашу цябя, застанься.

Маланка: Ну глядзі, а то будзеш каяцца...

У хату заходзіць Васіль.

Васіль: Добры вечар!

Юля (проста): Добры вечар.

Маланка (гульліва): Добры вечар.

Васіль: Які вы сініна прыгожыя, дзяўчаткі!

Маланка: I я?

Васіль: Навет і ты.

Маланка: Сход скора пачнецца?

Васіль: Толькі вас не стае.

Маланка: А бухгалтар прыехаў з гораду?

Васіль: Прыйехаў.

Маланка: А ты ня ведаешь, якія ён падарункі купіў нам для прэміяў?

Васіль: Ведаю.

Маланка: Дык чаго-ж ты маўчиш, Што? Што ён прывёз?

Васіль: Нешта прывёз, але гэта сакрэцт.

Маланка: Ну Вася, ну залаценкі, ну даражэнкі, ну скажы.

Юля, скажы яму!

Юля: Не гавары, Вася, не гавары.

Маланка: Ах, дык вось як ты! (Накідаецца на Юлю і, жартуючы, пачынае лупіцца яе).

Адчыняючыца дзіверы, і ўважаць Раман. Паўза.

Юля: Тата! (Кідаецца яму на шыно. Плача.)

Раман: Ну-ну, дочка... ну... што ты? Ну! (Ласкава.) Ах

ты-ты... Перастань... (Гладзіць яе па галаве.) Вярнуўся-ж я... Ну вот... чаго плацац?

Маланка: Добры дзень, дзядзька Раман!

Раман: Здарова, суседка.

Васіль: Добры вечар...

Раман не адказаў.

Маланка (съкеміла): Юля, дык мы пойдзем. Ты ня прыйдзеш на вечар?

Маланка й Васіль выходзяць.

Раман: А гэты — чаго тут аціраецца?

Юля: Да ён проста... Сініна вечар у клубе, дык ён зайшоў.

Разам з Маланкай зайшоў.

Раман: Не забываі, дачка, што яго бацька мяне ў турму падсадзіў... Каб яго нагі ў майі дому ня было.

Паўза.

Юля: Ты, можа, прагаладаўся, тата?

Раман: Прагаладаўся.

Юля: Дык я зараз... (Замітусілася, засыпала сабраць на стол.)

Раман (мыочы руки): Ну, як ты тут безь мяне? Спрайўлялася?

Юля: Я-ж не маленькая ўжо...

Раман: Та-ак... вырасла... У калгасе робіш?

Юля: У калгасе. Мы з Маланкай зімі ёсьць трохі?

Раман: Базы трэы. Малавата.

Раман: I то добра.

Юля: Мы з Маланкай на лёне зарабілі па шэсць тысяч.

Раман: Што?

Юля: Па шэсць тысяч зарабілі на лёне.

Раман (сеў за стол): У цябе, можа, чарка самагонкі якой ці гарэлкі знойдзеца? У кустах сядзеў, пакуль съязмнела...

Прастыў трохі...

Юля: У кустах?

Раман: Не хацеў на людзі паказвацца... Бачыш — шчацінай зарос.

Юля знаходзіць паўлітра, ставіць на стол.

Сядай і ты.

Палітыка літаратурных уплываў

Вывуччыне ўплываў на беларускую літаратуру, да якога заклікае савецкае літаратуразнаўства на Беларусі, упрабо́ку «Літаратура і Мастацтва» і «Полымя», — реч, зразумела, цікавая й ка́рысная, хоць і не такая надзвычайная: справа ўплываў — гэта, можна сказаць, зусім нормальная зьява ў кожным літаратурным праце, аднак не такая лёгкая й простая, як яна здаецца на першыя пагляд. Як-бы там ні было, зацікаўленыя савецкага літаратуразнаўства ўплывамі ў беларускай літаратуре ня выклікала-б да сябе асаблівай увагі, калі-бы было прадысторія толькі тэатральнымі майстрамі. Але якраз уся бяды ў тым, што нічога чыста тэатральнага ў Савецкім Саюзе няма — няма ў тым ліку ўсяго тэатральнага літаратуразнаўства: яно, як і сама літаратура, пастаўлена на службу палітыкі.

Якую-ж палітычную мэту мае савецкае літаратуразнаўства Беларусі, калі яно зноў, і цяпер з вялікім націкам, заклікае літаратураведаў вывучаць пытанніе ўплываў у беларускай літаратуре? Чаму гэтая ня новая сама па сабе праблема мае заўсёды актуальнае значэнне для савецкай ідэялётгі?

Глыбейшы адказ на гэтыя пытанні мы зноўдзем у самога «заснавальніка сацыялістычнага» реалізму — Максіма Горкага. Пры гэтым трэба адразу-ж засьцерагчыся: праблема літаратурных уплываў або літаратурнага ўзаемадзеяння, у тэй форме, у якой яна падносицца савецкім літаратуразнаўствам, знаходзіць сабе месца бадай вылучна толькі ў гэтак звязаных нацыянальных літараторах: там найчысця гутарка ідзе ад упльвах расейскай літаратуры, як найбольш прагрэсіўнай, рэвалюцыйнай літаратуре. Больш таго, уплыў расейскай літаратуры на нацыянальную літаратуру разглядаецца як дадатная зьява, а на съледаванніе ёй — як реч пажаданая. Максім Горкі, гэты «настайнік братніх літаратораў народу СССР», разглядае працэс ўзаемадзеяння (уплываў) літаратур, які хутчэй прыпадзе да «адзінай сацыялістычнай культуры», тэй культуры, якая «абновіць увесі съветъ і якую ён называе «грознай» культурой. Інакш кажучы, забясьпечанне працэсу звязаных нацыянальных літаратораў у вадзіную «сацыялістычнай літаратуре» — гэта галоўнае заданне савецкай літаратурнай палітыкі. Гэта палітыка развічана на сцырнанне самабытных асаблівасцяў нацыянальных літаратораў, у тым ліку і беларускай літаратуре. Адным із спосабаў вытручвання самабытнасці ў літараторы і ёнцы шлях «літаратурнага ўзаемадзеяння» або літаратурнага ўплыву, які гэтае дбайні распрацоўвае цяпер савецкае літаратуразнаўства на Беларусі. Гэтак Александріч у газэце «Літаратура і Мастацтва» так кажа, што вывуччыне літаратурных уплываў і ўзаемадзеяння — гэта «першачаргове заданне беларускага літаратуразнаўства». Сам старшыня Саюзу Савецкіх Пісьменнікаў Беларусі паэта Пятруса Броўка ў сваёй прамове на чацвертым звяздзе беларускіх пісьменнікаў аўтарытэтна сцвярджае, што

сваім ростам беларуская літаратура заўдзячае жыватворчаму уплыву на яе расейскай літаратуры, а развіўціце пісьменных ейных талентаў — «вучобе» у братніх паэтаў і пісьменнікаў. «Самым галоўным фактам буйнага росту маладой беларускай савецкай літаратуры звязаўлеца вучоба маладых беларускіх паэтаў і пісьменнікаў у рэвалюцыйных рускіх паэтаў і пісьменнікаў: у Максіма Горкага, Дзям'яна Беднага, Уладзімера Маякоўскага». Старшыня ССПБ Броўка навет уважае, што ўжо той працэс звязаўлеца ў вадзіную сацыялістычнай адзінкі літаратуру, а якім мы казалі вышый, адбыўся. Броўка парапонава беларускую савецкую літаратуру з бурным патокам, які «...уліўся ў матутнае рэчышча агульнасознай савецкай літаратуре». І Броўка не далёка ад праўды — беларуская літаратура нагэтулькі звязаўлася з агульнасознай, што ад нацыянальнасці ў ёй засталося вельмі мала. Палітыка літаратурных уплываў якраз і развязана на адміранні нацыянальнага

літаратуры. Чым больш «уплываў», тым меншы нацыянальны эквівалент літаратуры.

Працэсу адміранні нацыянальнага ў беларускай літаратуры спрыяло, як найлепш і пераклады, першым чынам ў расейскую мову, як вядучую мову. (Да речы, што азначае сабою панінцые «вучобе»). Ня можа-ж расейская літаратура весьці, напрыклад, беларускую, калі тая ня будзе магчым ісці сама. Абсурд! Што да перакладаў, дык яны стаўліся ўжо сацыялістычнай хваробай. Паэта А. Вялюгін у сваім выступленні на прыгаданым чывертым звяздзе пісьменнікаў жаліўся, што «анталегія беларускай пазіі выйшла ў сямё мовах толькі няма яе ў «арыгінале, у нас, у Менску», — відаць і яна ўлілася ў «вадзіную сацыялістычнай культуры».

Гэткія сумнівы факты палітыкі «ўза-емадзеяння літаратураў» і літаратурных уплываў якраз і развязана

На ўпяршыню ў Савецкім Саюзе літаратурная крытыка ўзымае пытанніе канфліктнасці ў творах мастацкай літаратуры — з году ў год высоўваецца гэтая праблема, дыскутуецца як крытыкамі, гэтак і пісьменнікамі — на сходах і ў друку, але канфліктных твораў як ніяло, быт імя. Замік цікавых, за-праўды мастацкіх твораў чытчу дакоцьшерую, нудную, аднастайнную літаратурную прадукцыю. На такую «якасць» мастацкіх твораў савецкай літаратуры жаліцца толькі звязчайнічыя чытачы, але яфіцыйныя асобы, партыйныя кіраўнікі ад літаратуры, крытыкі і навет самыя творцы мастацкага слова.

Не паспее звязвіца новыя раман, п'еса, аповесць, як у адрыс іхных аўтараў чуюцца дакоры ў нясюжэтнасці, «рыхласці» і ўсё ў тэй-же бесканфліктнасці. Асабліва вістрыя праблема канфліктнасці стаіць, галоўным чынам, перад драматургіяй. Сакратар ЦК КПБ Мазуров С. С. раў, і той у сваёй прамове на IV-ім

М. С. раў, і той у сваёй прамове на IV-ім

Спробы вінаградніцтва ў Беларусі

На паўдзённы-ўсход ад старожытнага Мозыру расьцінулася Хойніцка-Брагінскае ўзвышша, абкружанае нізінамі. Гэтае павышэнне ў самым кутку Палесся зусім рознічае ад наваколнага балотнага ляндшафту. Тут на марэнных сутлінках, якія часта пераходзяць у пясчаныя, знаходзіцца багатыя падзолістыя глебы. Гэтае павышэнне на вельмі вялікае, бо найвышэйшы ўзгоркі ляжаць толькі на 160 м. над узроўнем мора.

Хойніцка-Брагінскія грады часта называюцца, з гледзішча на сваю ўрадлівасць, другой Случчынай. Гэтае частка Палесся мае мяккую і лёгкую зіму, ды самае цёплае й працяглай на Беларусі. З прычыны спрыяльных кліматычных і глебавых умоваў тут добра родзіць збожжаў тэхнічныя культуры. Прабавалі садзіць тут цукровыя буракі. Досыледы паказалі, што апрача высокай урадлівасці, буракі мелі высокую ступень цукровасці. Аднак будаўніцтва цукровага заводу было адкладзена, бо града гэтая ня можа поўнасцю забясьпечыць сыравінай сучаснага буйнага цукровага завода.

На градзе ў шматлікіх садох дасыпвае шмат гатунковых яблыкаў і грушай. Тут-жэ вядзеніца цікава працяглай на адкладзеніях арбікосаў і вінаграду.

Яшчэ ў 1948 годзе ў садзе калгасу «Надзея» былі засаджаны арбікосы, якія нядрэнна прыжыліся і даюць плады. У 1915 годзе было пасаджана 1200 штук сямі гатунку арбікосавых дрэўцаў, якія таксама добра прыжыліся. Апрача арбікосаў, вядзеніца праца над вырошчваннем вінаграда. З іншых паўдзённых культураў на Хойніцка-Брагінскія грады прывіліся й добра родзіць кавуны. Пасобныя экзампляры кавуноў дасягаюць да 18 кілягра-

Дзеля правядзення досыледаў і акліматyzаціў арбікосаў, лімонаў, інжыру ў хуторы ў раённых цэнтрах Хойнікі існуе адмысловы зямельны досьледны ўчастак, дзе вядуцца досыледы.

На заход ад Хойніцка-Брагінскага ўзвышша, на другім баку Палесся, у Пружанскім раёне, існуе вінаградны садгас «Пружаны». Ён быў зарэгістраваны ў 1946 годзе на землях былога маёнтку. Параўнаны з іншымі садгасамі — гэта малая гаспадарка, што займае толькі 392 гектары. У 1955 г. пад вінаграднікам было 2,9 гектараў, якія было заплінены на зблышиць да 20 гектараў. У тым-жэ 1955 годзе паасобныя кусты вінаградніку далі 17—18 кіляграмаў вінаграду. Аднак запраўднае прызначэнне пружанскай вінаграднай гаспадаркі — звязаўлеца ў цэнтрам распаўсюджвання вінаграду ў паўдзённых раёнах Беларусі. Плантынты вінаграду вырошчваюцца ў саджанцы ў садганска-дэльніцкіх садах вінаграднай гаспадаркі «Добрая воля» Пінскага раёну і «Усялюбіе» Клецкага раёну.

У дасыледных установах вядуцца цяпер досыледы над агратхінкай вінаградніцтва ў кліматычных і глебавых умовах паўдзённых раёнаў Беларусі.

Апошнімі часамі ў садгасе «Пружаны» вырошчваюцца да сарака сартой вінаграду. У 1955 г. садгас вырасціў 40 тысяч саджанцаў аднагодак і перадаў калгасам звыш 4 тысяч двухгадовых саджанцаў. Такім чынам пружанская вінаградная гаспадарка звязаўлеца ў цэнтрам распаўсюджвання вінаграду ў паўдзённых раёнах Беларусі. Плантынты вінаграду вырошчваюцца ў садганска-дэльніцкіх садах вінаграднай гаспадаркі «Добрая воля» Пінскага раёну і «Усялюбіе» Клецкага раёну.

(Паводле матар'ялаў з кнігі I. Лупіновіча й А. Шкляра: «На Беларускім Палессі».)

ГАДАВІКІ «БАЦЬКАЎШЧЫНЫ»

З Адміністрацыі «Бацькаўшчыны» можна вышысьваць поўныя гадавікі «Бацькаўшчыны» (як пераплещены) за настрынныя гады:

1953, 1954, 1955, 1956, 1957 і 1958.

Цікава аднаго гадавіка разам з першыкам 5 амерыканскіх далаіраў або іхнай раёнавартастцы ў мясцовай валюце.

Дзеля таго, што ўспомінены камплект Редакцыя мае вельмі амбітаваную колекцыю, жадаючым іх атрымаць радзімы сильніца з вышкі.

ХТО ЯНЧЭ НЕ ПАДПІСАУСЯ НА ЗБОРНИК ПАЭЗІІ МАКСІМА БАГДАНОВІЧА, ПАВІНЕН ЗРАБІЦЬ ГЭТА БЕЗАДКЛАДНА! ПАНА АДНАГО ЭГЗЭМПЛЯРА ЗБОРНИКА — 3 ам. далаіраў.

Самасеев: Выходзіць — я быў несправядлівы.

Раман: Да ўсіх я быў добрым ццацка. І к табе без паўлітра было

ня прыступіцца. Няма чаго хваліцца.

Самасеев: Выходзіць, і табе я не дагадзіў? А? А вось у турму

цикава не паслаў, а ён, справядлівы. Што? Такі-сякі, а нікога не паслаў у турму. А гэты, хвалены, паказаў табе, па

чым фунт ліха. Што, на так? Но хай яна, яна знюючалася з сынам яго. А ты? Цяпер табе кожны ў очы пароць будзе

— сядзеў, асуджаны, арыштан! А скажы — дзе твой сын?

Дзе ён? Хто вінаваты? Каб сам дома быў — можа, і сын

ушчалеў-бы. Сям'ю расьцідаў. Сына твайго ў дамавіну за-гнаў, а дачку на свой бок перацягнў.

Раман: А ну, замаўчы!.. (Устаў, наблізіўся да Самасеева.) Ты

ня трывож балючаш месца!

Самасеев: А-а, баліць! А хто вінаваты? Я-б яму за сына чара-паколамаў-бы.

Раман: Маўчы!!!

Юля (выбягае з другога пакою): А ты на што яго падбіваеш?

А? Вон! Выйдзі вон!

Самасеев: За съвёкра застуپаешся?

Раман: Юля!

Юля: Іздзіце вон!

Раман: Іздзі, Самасеев!

Самасеев: Добра, пайду.

Самасеев выходзіць. На парозе ён сутыкаецца з Маланкай і Аксіньнай.

Аксіньня (нібы яя верачы вачам): Прыйшоў...

Раман: Вярнуўся. Ну, здарова, Аксіньня.

Маланка: Ну, Юля, ты сабралася? Хадзэм!

Юля (нібы просячы прабачэння ў бацькі): Тата! Мы пойдзем...

Раман (не адводзічы вачам): Раман (не адводзічы вачам):</p

Аб нявыкарыстанай сыравіне

Ужо на раз на бачынах «Бацькаўшчыны» закраналася тэма аб невыкарыстаныні зусім або толькі частковым выкарыстаныні ў БССР. Тадэহу ці іншае мінеральнае ці немінеральнае сыравіне. Прыкладам, як добра ўсім ведама, каноплі, лён, гародніна, лекавыя расліны, скура і інш. У вельмі значнай працорыці вывозіцца паза мяжы БССР у неапрацаваным ці поўхвабрыкатным выглядзе; фасціты, кроіды, граніты амаль не эксплатуюцца; соль намечана эксплатаваць у бліжэйшай сямігоды; цалкам занядбуваецца выкарыстаныне шматлікіх мінеральных крыніц і гэтак далей, і г. п. Наўмыслья не выкарыстоўваючы мясцовых рэсурсаў для развіція адпаведных галінаў прамысловасці на сваёй тэрыторыі, БССР ставіцца ў залежнасць ад прыватнога сыравіну, разбудоўваючы буйную машынабудаўнічую, сталяліцейную і інш. галіны прамысловасці.

На падобныя стан вядзеныя гаспадаркі настрошацца, на маю думку, лягічны вынашы — у складзе СССР, БССР застаяцца аграрна-поўхвабрыкатным прыдаткам цэнтральных прамысловых частак РСФСР, сучаснаму кіраўніцтву таму ў пляне разбудоўваць прамысловасць на мясцовага сыравіна.

«Забытая» сыравіна, аб якой я хачу ўспомніць сяння — гэта сапрэзлі й сапраколі. Сапрэзлі гэта вазёрныя асадкі, утвораныя галоўным чынам астаткамі жывёлай і раслінаў із невялікай дамешкай неагранічных рэчываў. Сапраколі гэта асадкавыя пароды падобныя па складу да сапрэзлі, але ўтвораныя ў балотах. Асноўнымі складнікамі сапрэзлі і сапраколі ёсць вуглярод, вадарод, кісларод, меней азот і зусім малая серкі. Як бачым, складнікі вельмі падобныя да складнікаў нафты і, як можна было дапусціць, гэта сыравіна падвінна была-б адъграваць важнае значэнне ў шматлікіх галінах прамысловасці, як хімічай — вытворчасці дэглю, воску, спірту, угненіні; у лічыльна-курортнай і сельскай гаспадарцы ды як паліўная сыравіна.

Даўно ведама, што асабліва спрыяльны для ўзварыння сапрэзлі і сапраколі зьяўляюцца лясныя зоны марэнных ляндшафтіў. Менавіта Беларусь зьяўленаца такай тэрыторыі.

Пошукі сапрэзлі і сапраколі ў Беларусі началіся у 20-ых гадох спэцыяльнімі сапрэзланімі экспедыціямі Белгепразвездкі. Ужо ў хуткім часе выявілася, што Беларусь асабліва поўнач — раёны Полацкі, Асьвейскі, Лепельскі, Дрысенскі, Аранскі, Віцебскі, Гарадзіцкі, Чаиніцкі, Сироненскі, Асінаўскі асабліва багатыя сапрэзлімі. Арыентацыйныя запасы сапрэзлі толькі ў паўночнай Беларусі аблічваліся ў 1936 годзе ў 800 міл. тонаў із 174 месцанараджэнняў. Іншыя часткі Беларусі — Палессе, заходнія акругі, беларускія акругі далучаныя да РСФСР — на былі або толькі часткова даследаваныя, хоць ведама, што сапрэзлі распаўседжаны ў тым. Прыкладам, возера Селігер — самая паўночна-ўсходняя частка этнографічнай Беларусі — адно з найбуйнейшых

месцанараджэнняў сапрэзлі ў РСФСР. Такім чынам запасы сапрэзлі на ўсёй Беларусі будуть значна большыя. Пры гэтым, як заўважылі шматлікія даследнікі, беларускія сапрэзлі маюць вельмі вартасць.

Лічу, што варта тут прывесці разлікі што да колькасці прадуктаў, якія было-б мягчымі атрымалі з сапрэзлі. Надзвечынім іх працавалі Акадэмія Навук БССР і Інстытут Прамысловасці БССР.

Менск у гадох 30-39 стаўся важным цэнтрам у СССР у вывучэнні сапрэзлі. Надзвечынім іх працавалі Акадэмія Навук БССР і Інстытут Прамысловасці БССР.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Ня меншую карысць маглі-б даць сапрэзлі і ў мэдыцыні — сапрэзльныя

й балотныя ванны. У сельскай гаспадарцы сапрэзлі ўжываюцца для ўгнаення падкормкі жывёлы. Доследы паказалі, што ад унісеньня ѹ глебу сапрэзлі ўраджай аўса можа павялічыцца больш як на 40%; ураджай бульбы павялічваецца на 45,5%.

Менск у гадох 30-39 стаўся важным цэнтрам у СССР у вывучэнні сапрэзлі. Надзвечынім іх працавалі Акадэмія Навук БССР і Інстытут Прамысловасці БССР.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта быў толькі пачатак, якому на суджана было развязыцца, усяксе вывучэнне сапрэзлі ўзвесілася. Тэматыка навуковых працаў сыравіны да-б 1 000 тонаў мэтым з'яўлялася 120 тыс. тонаў коксу, 5 000 тонаў фенолу ѹ парафіну, 500 тонаў ацэнту. Выгада падобнай установкі відаўна, а гэтае возера яшчэ не найбагацейшае на сапрэзлі — сустракаючы ў публікацыях навуковых, публіцыстичных, папулярных-навуковых, прафесійных състэматычнаўчыніцца не ўспела.

Аднак, на вялікі жаль, гэта бы

Зъ беларуснага жыцьца

СХОД НЮ-ЁРКАУСКАГА АДДЗЕЛУ
БАЗА

**ДА УВАГІ НАШЫХ
ПРАДСТАУНІКОЎ І УСЯГО
БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДЗТВА!**

Выдавецтва «Бацькаўшчына» звіжэ на 25% цану ўсіх сваіх выданняў за выніктам «Спадчыны Я. Купалы ў цвёрдай вокладцы, «Беларускіх казак» у цвёрдай і мяккай вокладцы і «Выбраных твораў» Р. Крушыны. У выніку ціма ўсіх выданняў наступная:

**Янка Купала
СПАДЧЫНА**

— Выхар пазіў зь вялікім крэтычным артыкулам Ст. Станкевіча. Балонай 564. Цана 5.25, 9, або 11 амэр. доляраў (залежна ад вокладкі і паперы).

**Янка Купала
ТУТЭЙШЫЯ**

— П'еса ў чатырох дзеяях з крэтычным артыкулам Р. Склюта. Балонай 83. Цана 1 амэр. доляр.

**Янка Купала
РАСЬКІДАНАЕ ГНЯЗДО**

— Драма ў пяцёх актах з крэтычным артыкулам Р. Склюта. Балонай 58+XV. Цана 0.75 амэр. доляр.

**Якуб Колас
НОВАЯ ЗЯМЛЯ**

— Пазама зь вялікім крэтычным артыкулам Р. Склюта. Балонай 246+XXXII. Цана 2.25 амэр. дал.

Якуб Колас

СЫМОН МУЗЫКА

— Пазама з крэтычным артыкулам Р. Склюта і А. Бабарэкі. Балонай 238. Цана 2.25 амэр. доляраў.

Якуб Колас

У ПАЛЕСКАЙ ГЛУШЫ

— Повесьць. Цана 1.50 амэр. дал.

Андрэй Мрый.

ЗАПІСКІ

САМСОНА САМАСУЯ

— Сатырычная аповесьць з крэтычным артыкулам Р. Склюта. Балонай 88. Цана 0.75 амэр. доляра.

Лукаш Калюга

НЯДОЛЯ ЗАБЛОЦКІХ

— Аповесьць з крэтычным артыкулам Р. Склюта. Цана 1.10 амэр. доляраў.

**Власт (Вадлаў Ластоўскі)
ТВОРЫ**

— Апавяданьні. Балонай 112. Цана 0.75 амэр. доляра.

Юрка Віцьбіч

**ПЛЫВЕ З-ПАД СВЯТОЕ
ГАРЫ НЕМАН**

— Мастацкія нарысы. Цана 0.75 амэр. доляра.

**Рыгор Крушына
ВЫБРАННЫ ТВОРЫ**

— Вершы. Цана 2 амэр. доляры.

ЛЯ ЧУЖЫХ БЕРАГОУ

— Альманах твораў эміграцыйных паэтаў і пісьменнікаў з уступным артыкулам Ст. Станкевіча. Балонай 238. Цана 2. 25 амэр. доляраў.

БЕЛАРУСКІЯ КАЗКІ

Зборнік народных казак і літаратурных твораў з казачнымі матаўкамі. Балонай 215. Цана 3 або 4 доляры (залежна ад вокладкі).

Заўвага: У ўсходніх краінах, пайменна ў Англіі, Францыі, Бельгіі, Нямеччыне, Italii, Гішпаніі, а таксама ў Аргентыне, Бразыліі й Аўстралиі выданыні каштоўніць на 20% таней вышэй пададзене расценкі

Выдавецтва «Бацькаўшчына»

УВАГА, БЕЛАРУСЫ МЭЛЬБУРНУ!

Пры Згуртаванні Беларусаў у Вікторы зарганізавана беларуская бібліятэка, карысташа якой запрашаюцца ўсе нашы суродзічы.

Адрес бібліятэкі:

1, Swift St., Northcote

10 год таму „Бацькаўшчына“
пісала:

...Не марнаваць часу ў бысплоднай тузе і ўздыханнях, ці — яшчэ горш — у заўсёднай эмігранцкай міжсойбанды грызы, а ўзбройцаў пісаць і пераўбройцаўца духова да баёў Вялікага Ідулага, Страчаны той чалавек, хто на мае надзея на часоўшчыну нашатае бадзіннія па сувенірах Бацькаўшчыны. Ды яшчэ больш небарачным выплядаўбы і гэны, што вярнуўся-б туды, калі грымы вялікі кіч, з пустымі рукамі, з пустою галавой і душой.

№ 12 (56), 18 травеня 1949 г.

*

НОВЫЯ ВЫКЛАДЧЫКИ

У пятніцу 17-га красавіка ў памешканні Беларускага Грамадзкага Цэнтра ў Брукліне адбылася зборка Галоўнага кірауніцтва Згуртаванні Беларуское Моладзі ў Амэрыцы. На зборцы былі адміркаваны наступныя спрэвы: Парад Лялянінацы ў Нью-Ёрку (заклік, каб уся беларуская моладзь ішла ў ваднай калённе), ворган Згуртаванні «Беларускай моладзі», спартовая суперчэна «Беларускай моладзі» (ЗБМА й СВ-АМ); 3-ы гадавы зъезд ЗБМА, які мае адбыцца 5, 6 і 7 верасня сёлета.

*

Кірауніцтва нью-Ёркаўскага аддзелу ЗБМА сабралася 22 красавіка, каб адмеркаваць плян працы на летні сезон і сцягіца аддзела. Вышло таксама пастановленне адкрыць банкавае конта. Аддзел мае на сяняшні дзень больш за 400 доляраў гатоўкі.

УВАГА, БЕЛАРУСКАЯ МОЛАДЗЬ ЗША!

Зъ ініцыятывы Згуртаванні Беларуское Моладзі ў Амэрыцы ў Саюзу Беларуск-Амэрыканскіх Моладзі ў дні 4 і 5 ліпеня ў Саут Рывэрз, Н. Дж., адбываюцца спартовая суперчэна беларускай моладзі, у якой возыме ўдзел моладзь з Кілінленду, Нью-Ёрку, Саут Рывэру і іншых асяродкаў. Прадбачаюцца наступныя віды спорту: футбіл, волейбол, пінг-понг і лёгкая атлетыка.

Ветліва просім беларускую моладзь з тых асяродкаў, якія яшчэ на маюць сувязі з ладжанай імпрэзай, звязацца па інфармацыі на наступны адрес:

Mr. M. Sienko
24 Hertman Ave.
South River, N. J.

Арганізацыйны Камітэт

З катэдры беларуское філялії Варшавскага юніверсітэту былі ў мінулым годзе зь наведамі прычынаў раптоўна адкліканы ў Менск прафэсары Тарасаў і Бірыла. Іхныя месцы пуставалі цэлыя гады.

Як даведаемся зь «Нівы», толькі цяпер на іхнае месца прыслалі з Менску новых выкладчыкаў. Гісторыю беларускай мовы ў сучаснай беларускай мове будзе цяпер відкладаць А. Жураўскі, які дасягнуў працаўнай у Акадэміі навук БССР, а беларускую літаратуру — М. Лазарук, дасягнены выкладчык у Менскім Эдагацічным Інстытуце.

PROBLEMS OF THE PEOPLES OF THE
USSR

Выйшаў з друку 2-і нумар воргану Лігі Вызвалення Народаў ССР (Парыскі Блэк). У нумары зъмешчаны наступныя артыкулы: Алі Кантэмір: Национальная праблема ў царской Расеі і ў ССР; І. Туранюк: 21-ы зъезд КПСС; С. Торосян: Адлюстраванье савецкай нацыянальнай палітыкі на 21-ым зъезде КПСС; С. Раманішын: Школьная реформа ў гільністэрыі ССР; В. Барысанка: Глыбокі зъмены ў савецкай эканамічнай адміністрацыі; А. Юрчанік: Шлях паняволенія ў генасыду; Ст. Станкевіч: Найсвяжэйшыя праівы нацыянальнага супрадаўку ў Беларускай ССР; В. Мусабай: Камунізм і турк-татарская народы Ідэль-Уралу; Алі Сабры: Афрыканска-азіяцкая канфэрэнцыя ў Каіры.

Апрача гэтага ў часопісе зъмешчана багатая хроніка падзеяў у краінах паняволеных бальшавізмам народу.

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

Адміністрацыя «Бацькаўшчыны» падае да ведама тым чытачом, які з тых ішчышы прычынаў на магуткастю карысташа з гарнавовых паслугаў нашых працэтаў і каліпартараў, што газету «Бацькаўшчыну», а таксама ўсё книжныя выданні «Бацькаўшчыны» можна атрымаваць беспасядрэдні з Адміністрацыі «Б-ны», пераслаўшы адпаведную гашовую належнасць. Адміністрацыя «Бацькаўшчыны»

ПОШУКІ

Захаркевіч Іван шукае Буневіча Уладзіміра, нар. у 1920 г у вёсцы Мокрава, Лунінецкага раёну, вывезенага ў 1943 г. гэстапам у Нямеччыну (былі чуткі, што, быццам, у Шлезіні). Весткі ветліва праціца слыча на наступны адрес:

Jan Zacharkiewicz
2618 W 17 Str.
Chicago, Ill., USA

НАШЫЯ ПРАДСТАҮНІЦТВЫ

АНГЕЛЬШЧЫНА:

Mr. Aleksander Laszuk, 97 Moore Park Rd., London, S. W. 6.

АРГЕНТИНА:

Asociacion Bielorusa en la Argentina, Calle Coronel Sayos 2877, Valentín Alsina, p-cia Buenos Aires.

АУСТРАЛІЯ:

Mr. A. Vasilenia, 39 Edwin St., Croydon, N. S. W.

Mr. A. Marek, 109 Morrison Rd., Midland Junction, W. A.

Mr. M. Nikan, 14 Steel St., Spotswood—Melbourne, Vic.

Mr. W. Akavyt, 80 Tapley Hill Rd., Royal Park, S. A.

БРАЗІЛІЯ:

Mr. C. Cimafiejczyk, Prasa 78, Tiridentes, Curitiba — Paraná.

ЗАДЗІНОЧАНЫЯ ШТАТЫ:

Mrs. L. Bielenis, 2042 W. St. Paul Ave., Chicago 47, Ill.

Mr. B. Danilovich, 303 Howard St., New Brunswick, N. J.

Mr. Ul. Duniec, 814 Brayton Ave., Cleveland 18, Ohio.

КАНАДА:

Mr. K. Akula, 57 Riverdale Ave., Toronto, Ont.

ФРАНЦЫЯ:

Union des Travailleurs Biélorussiens en France, 26, rue de Montholon, Paris 9.

Mr. W. Kasztelan, 33 rue Kleber, Mouvaux (Nord).

УВАГА!

Праграмы Беларуское рэдакцыі радыя «Вызваленне» перадаюцца на Бацькаўшчыну ў наступных гадзінах менскага часу:

Ад 1-е да 3-е гадзіны ночы — на хвалах 31 і 41 мэтраў

ад 11-е да 13-е гадзіны — на хвалах 17 і 19 мэтраў

і ад 22-е да 23-е гадзіны — на хвалах 25 і 31 мэтраў

Беларускай Рэдакцыі Р. В.

*

Праграмы Беларуское рэдакцыі Гішпанскага Нацыянальнага Радыя перадаюцца ад гадз. 18.30 да 18.45 сярэднязўрапейскага часу (20.30 — 20.45 — менскага часу) і ад гадз. 20.45 да 21.00 (22.45 — 23.00) на хвалах 32,05 м. (9363 кс/с) і 42,22 м. (7105 кс/с).

Беларускай Рэдакцыі Г. Н. Р.

БАЦЬКАЎШЧЫНА

Беларускі тыдніёвік палітыкі, культуры і грамадзкага жыцьця.